

БЛАГОДІЙНІСТЬ 2.0

Rabulum. ВИДОВИНИЦТВО

Laura
ARRILLAGA-ANDREESSEN

GIVING 2.0

Transform your giving and our world

JOSSEY-BASS
A Wiley Imprint
www.josseybass.com

Лора
АРРИЛЛАГА-АНДРЕССЕН

БЛАГОДІЙНІСТЬ 2.0

Змінюй світ ефективно

з англійської переклала
Катерина Гуменюк

Пабулум
2020

УДК 316.3:177.72]“20”
А 849

Copyright © 2012 by Great Giving LLC. All rights reserved.

Лора АРРІЛЛАГА-АНДРЕССЕН

А 849 **БЛАГОДІЙНІСТЬ 2.0. Змінюй світ ефективно.** — Київ:
Пабулум, 2020. — 456 с.

Книжка «Благодійність 2.0» розкаже вам усе, що ви хотіли знати про філантропію. Вона стане в пригоді не лише активним добровольцям, а й кожному, хто хоче робити добрі справи, однак не знає, з чого почати. У цьому виданні ви знайдете описи різних підходів до благодійності, способи зробити її ефективнішою та варіанти комфортного впровадження благодійності у ваше життя, дізнаєтесь про міжнародні практики та всесвітні благодійні програми, а також прочитаєте історії успішних добровольців. Авторка наводить багато прикладів, коли філантропія позитивно впливає на суспільство, як у локальних, так і глобальних масштабах.

«Благодійність 2.0» змінила життя тисяч людей, сімей, компаній, а тепер може змінити і ваше!

*Книгу видано з ініціативи Марії Артеменко та за сприяння
Відділу преси, освіти і культури Посольства США в Україні*

Лора Арріллага-Андрессен © текст, 2012
Катерина Гуменюк © переклад, 2020
Анна Гаврилюк © обкладинка, 2020
Пабулум © видання, 2020

ISBN 978-966-97971-5-5

Усі права застережено

ЗМІСТ

Передмова до українського видання	9
ВСТУП	12
1. ДІЛИТИСЯ СОБОЮ По жертва цінніша за гроші	29
2. КРАПЛЯ ЗА КРАПЛЕЮ Нові способи змінити світ	73
3. ПРОКЛАДАЄМО КУРС Розумні рішення для вашого гаманця	107
4. ВИЗНАЧАЄМО ПУНКТ ПРИЗНАЧЕННЯ Оцініть свої прагнення та вплив	160
5. ЗМІНЮЄМО ПРАВИЛА ГРИ Змініть світ за допомогою спільних ідей	199
6. ЩОСЬ ВЕНЧУРНЕ Відавайте й учіться, працюючи разом	237
7. ЗМІНЮЄМО ТОЧКУ ЗОРУ Інструмент на шляху до змін	267
8. СПРАВИ СІМЕЙНІ Благодійність, яка не закінчується	304

9. НА ПЕРЕДОВІЙ	
Отримуємо великі результати від малих організацій	342
ПІСЛЯМОВА. Час настав	382
ДОДАТОК 1	
Створюємо власний щоденник благодійності	388
ДОДАТОК 2	
Механізми благодійності	393
ДОДАТОК 3	
Ресурси для благодійності	400
ДОДАТОК 4	
Руйнівник жаргону	403
ПРИМІТКИ	420
ПОДЯКА	424
ПРО АВТОРКУ	431
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК	433
ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК	437

Усім Благодійникам

У цьому світі я понад усе ціную
Марка Андрессена та Джона Арріллага-старшого.
Я та, ким є, завдяки вам.

Я присвячую цю книжку
Френсіс Арріллага (1940–1995).
Щоби прославити чудове благодійне життя.

Передмова до українського видання

Книга «Благодійність 2.0» стане в пригоді всім, хто хоче змінювати світ на краще і робити це ефективно.

На момент виходу книги ви навряд знайдете в українських книгарнях та книжкових інтернет-магазинах літературу про те, як будувати свою благодійність ефективно, які є способи реалізації добрих намірів і як в усьому цьому відшукати себе. Існують сотні бізнес-шкіл і тисячі посібників, які розкажуть вам, як почати, продовжити і навіть закінчити той чи інший бізнес, але про дієву благодійність ви не знайдете жодної. Хоча людей, які реалізують добродійні ідеї, – мільйони. І неважливо, віддають вони великі суми грошей чи декілька годин волонтерять, – адже допомога або є, або її немає. Я поділяю підхід авторки до визначення благодійника як кожного, хто ділиться з іншими будь-чим – часом, грошима, досвідом, навичками та суспільними зв'язками – із наміром створити кращий світ.

Більшість добрих вчинків ми робимо не замислюючись та часто навіть не приділяємо цьому достатньої уваги. Однак уявіть, якщо всі сили, час, таланти, кошти, які українці вкладають у благодійність, будуть реалізовані більш ефективно? А також кожен зможе обрати вид благодійності до душі, зробивши добрі справи стратегією життя. Ще й почнемо говорити з дітьми про добро та ініціювати формування благодійного мислення в родині. «Було б чудово!» – подумала я, і саме тому, а також завдяки фінансовій підтримці Відділу преси, освіти і культури Посольства США в Україні ви тримаєте цю книгу в руках.

Прочитавши її, ви ознайомитесь із найкращими міжнародними філантропічними практиками, дізнаєтесь про дієві інструменти, детальніше розглянете можливості реалізації своїх добрих намірів. Впевнена,

це підштовхне вас задуматись про започаткування своєї стратегічної благодійності або ж удосконалення вже наявної добротинної діяльності. Адже зараз час випробувань для всіх, хто працює із соціальними змінами. Не тільки через те, що проблеми, з якими стикаються змінотворці, нікуди не зникають, а навпаки — лише стають тільки більшими і неосяжними, як ніколи, але й тому, що природа наших дій змінюється кардинально і дуже швидко. Звичні методи набувають нової форми.

У 2011 році я зазирнула в обличчя смерті, коли надавала волонтерську підтримку дітям, хворим на рак. Цей надзвичайно складний психологічний досвід дав мені стійке розуміння того, що я хочу надалі прожити своє життя і принести користь цьому світу. Я все ж таки вірю, що ми прийшли в цей світ не так споживати, як створювати. І тому я обрала благодійність. Спочатку вона займала лише певну частину мого життя, але згодом заповнила його більшість. Основним напрямком мого благодійницького фокусу я обрала допомогу дітям і розвиток культури благодійності в Україні. Під час Революції Гідності я волонтерила та опікувалась дітьми переселенців, а згодом разом з однодумцями офіційно зареєструвала благодійний фонд «Клуб Добродіїв», основною спеціалізацією якого стала підтримка дітей-сиріт і дітей з родин, що перебувають у складних життєвих обставинах. Ми діємо, щоб кожна дитина отримала шанс на успіх, — незалежно від соціального статусу і життєвих обставин. Крім цього, я створюю навчальні програми для змінотворців і є однією з ініціаторів проєкту #ЩедрийВівторок в Україні та, як багато хто мене прозвав, промоутеркою добра. Якщо би ви запитали, яка головна ідея всіх моїх проєктів, то я відповім — благодійність без жалості та в задоволення.

Бо яким би егоїстичним не здавався вам світ, насправді кожна людина зацікавлена у виживанні інших, особливо тих, хто слабший. Часто нам здається, що ми граємо за різні команди, розділившись на «своїх» і «чужих», але давайте відверто: весь світ — це все ж одна команда. Ми всі — одне ціле, і коли хтось один втрачає, то втрачає і кожен з нас.

Розуміння, що кожен є частиною світу, лежить в основі альтруїзму. Допомагаючи іншим, ви допомагаєте насамперед зростати собі.

Тільки уявіть собі світ, у якому благодійність є настільки розповсюдженою звичкою, як чистити зуби зранку. У фільмі «Заплати іншому» вчитель дав завдання класу вигадати, як діти можуть змінити світ. Хлопчик Тревор запропонував зробити добрі вчинки для трьох людей і попросити їх замість висловлювати вдячність зробити добро ще для трьох, аби його розповсюдити. Науковці стверджують: якщо через 21 людину поширити добрі справи, в усьому світі всі люди одержать підтримку. Цей вплив глибоко торкається життя людей, яких сам Тревор ніколи навіть не бачив.

У сучасному світі соціальні зв'язки сильні, і кожна дія розходиться колами крізь час і простір. Ось чому важливо не припиняти робити добро. Почуття безпорадності перед обличчям глобальних проблем часто нас паралізує. Але якщо знайти спосіб робити щось хороше і «заражати» цим інших людей (нехай навіть зовсім небагатьох), можна стати причиною значних змін. Коли добрий вчинок починає діяти, все людство стає сильнішим. Ми живемо в унікальний час, коли так багато потрібно створити і змінити. Зрозумійте, за що готові боротися, і дійте. Всі обмеження тільки в нашій голові. Змінювати світ на краще може кожен із нас!

Тож запрошую вас у захопливу подорож світом ефективного добра!

Марія АРТЕМЕНКО,
засновниця благодійного фонду «Клуб Добродіїв»

ВСТУП

Благодійник — кожен, хто ділиться з іншими будь-чим — часом, грошима, досвідом, навичками та суспільними зв'язками — із наміром створити кращий світ.

У всіх нас, добродійців, трапляються моменти, зустрічі та події, з'являються нові знання, які змушують діяти. Вони спонукають нас виходити за межі своєї «бульбашки». І це настільки зворушує, що ми більше не можемо бездіяльно стояти осторонь, спостерігаючи за несправедливістю, жорстокістю та нерівністю. Ми мусимо зробити хоча б щось, аби цей світ став кращим.

Уперше на благодійність мене надихнула моя сім'я, зокрема мама. Френсіс Аррілага була моєю найкращою подругою, моєю наставницею, моєю спорідненою душею. Її життя надихало мене, а її смерть настановила на новий життєвий шлях. Я перетворила трагедію її втрати в найбільше благословення — мою благодійність.

Благодійність була не просто важливою справою для моєї мами — благодійність була її життям. Мама засідала у радах директорів багатьох благодійних товариств (і очолювала деякі з них). Вона співзаснувала дві такі організації та керувала сімейним фондом, який створив мій тато. Завжди із сяйнистою усмішкою, вона дуже легко знаходила волонтерів для благодійних організацій, з якими працювала. Проте ніколи не просила їх робити те, чого б не робила сама. Вона надзвичайно чітко розуміла свою мету і змогла створити довкола себе надзвичайну громаду. Мене надихало спостерігати за її відвідина-

ми місцевих благодійних товариств — усі зустрічали мою маму з любов'ю. Я бачила, як вона допомагала формувати та створювати нові організації, і це підбадьорювало, дало мені змогу повірити в те, що одного дня і я зможу робити те саме. Я бачила, як її саяво приваблювало до неї нових людей. Я бачила її мету, запал та спокій. І я хотіла прожити таке саме життя, яке прожила вона, — щоб ділитися її метою, її запалом та її спокоєм.

У той день, коли ми з татом і братом дізнались про мамину хворобу, я звільнилася з роботи, взяла академічну відпустку в Стенфорді, де здобувала ступінь магістра, та залишилась удома, щоб доглядати за мамою. Це був найтяжчий період мого життя: я бачила, що вона потерпає від нестерпного болю, і нічим не могла зарадити. Саме тоді я зрозуміла, що таке справжнє страждання. Саме тоді я дізналась, як це — відчувати себе абсолютно безсилою. Проте я також збагнула: навіть якщо проти нас спрямовані сили, які не піддаються контролю, ми не можемо опустити руки. Я усвідомила, що дійсно важливим було не втілення моєї наступної особистої мети, а поліпшення життя людей навколо мене, — і не має значення, знайомі ми чи ні.

Моїй мамі ставало гірше, а мене паралізував страх. Я почувалась абсолютно самотньою, але боялася просити про допомогу, бо не хотіла здаватися слабкою. А потім дещо сталося. Із різних куточків нашої громади почали приходити люди, щоби розповісти, як моя мама змінила їхнє життя. Вони приносили домашні страви, квіти зі своїх садів, вони молилися за неї та ділилися із нами своєю добротою. Я збагнула, що, прохаючи про допомогу, я могла дати іншим людям можливість допомогти мені — так, як я допомагала мамі.

Я присвятила себе турботі про неї і саме так навчилася виходити за межі своєї «бульбашки». Навіть у найважчі хвилини,

пронизані стражданнями, мама залишалась милою, вдячною та сповненою безумовної любові до мене і людей навколо. Лише після страшного досвіду втрати мами я справді зрозуміла, що таке страждання, співчуття, смиренність і самовідданість — і саме вони є рушійною силою моєї благодійності.

Її хвороба також допомогла мені усвідомити, що наш благодійницький запал, хоч він і йде з нашого серця, має базуватись на перевірених інформації, чітких цілях та продуманій стратегії. Наша сім'я розуміла, що ми мусимо зробити все можливе, щоби боротись з маминою хворобою. І попри те, що ми зрештою зазнали невдачі, одного дня наші зусилля можуть допомогти врятувати чиєсь життя. Мені було складно послугувуватись цими знаннями для власної благодійності, адже такі уроки надзвичайно болісні, гнітючі та складні. Проте вони також дають неймовірну нагоду змінитись, адже показують нам нові перспективи, відкривають перед нами нові життєві шляхи та нові шанси допомагати іншим.

Моєї мами не стало всього лише за двадцять місяців після встановлення діагнозу. І завдяки сотням людей, серед яких було багато незнайомців, що висловлювали свої співчуття, я дізналась про її величезний внесок у наш світ, про те, з якою самовідданістю вона ділилася своїм часом та ентузіазмом з іншими. Протягом тих останніх днів я насправді усвідомила причину моєї з'яви на світ і зрозуміла свій майбутній шлях. Я пообіцяла — їй, Богу та собі, — що й надалі підтримуватиму її яскраве сяйво, перетворюю її біль і мою скорботу на щось хороше, щоб із моєю допомогою її дух жив далі.

І я була не сама. Мені пощастило бути дочкою двох надзвичайних філантропів. І мій тато, Джон Арріллага-старший, — один із найщедріших у своєму поколінні. Протягом більше ніж двох десятиліть він присвячував половину свого часу благодійності.

Він використовує знання, які здобув, працюючи забудовником, щоб утілити в життя десятки важливих будівельних проєктів для місцевих шкіл, університетів та некомерційних організацій. Він також фінансує величезну частину їхніх загальних експлуатаційних витрат власним коштом.

Після смерті мами ми з татом стали найкращими друзями і плідними партнерами у наших сімейних благодійних проєктах. Ми зустрічаємось або телефонуємо одне одному щодня, обговорюємо, що ще ми можемо зробити для поліпшення цього світу, або ж обмірковуємо добродійні плани, які я створюю з моїм чоловіком, Марком. Інколи ми відвідуємо будівельні ділянки татових благодійних проєктів (його знають як людину, що підбирає все сміття, поки прогулюється територією та будівлями).

Мій надзвичайно скромний і мовчазний тато займався благодійністю більшість свого життя і не дозволяв нікому висловлювати вдячність за його надзвичайну щедрість. З-поміж багатьох благодійних відзнак, якими його хотіли нагородити, він прийняв лише одну – найвищу винагороду для волонтерів від Стенфордського університету, Uncommon Man Award. І навіть тоді він наполіг, щоб на святкову вечерю (яку зазвичай відвідують сотні людей) запросили лише вісьмох гостей: ректора університету і його дружину, проректора з дружиною та нашу найближчу родину. Його відданість добродійності зблизила нас, а його безумовна любов підтримувала мене у моїх благодійних прагненнях і вчинках.

Мої батьки – втілення духу благодійності, як кожен окремо, так і разом. Удвох вони створили Фонд Арріллага й удвох працювали над багатьма благодійними проєктами. Вони були надзвичайною командою і завжди підтримували одне одного. Моя мама виступала обличчям благодійності, а мій тато –